

Wyrok z dnia 4 listopada 2008 r.

I UK 108/08

Warunek określony w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) spełnia ten ubezpieczony, którego ostatnim tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę było pozostawanie w stosunku pracy, niezależnie od tego, czy i na jak długo przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie tytuł ubezpieczenia pracowniczego ustał.

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski, Sędziowie: SN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca), SA Halina Kiriło.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 listopada 2008 r. sprawy z odwołania Teodory Ś. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi Wojewódzkiemu w B. o emeryturę, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 lutego 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 13 września 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział Wojewódzki w B. odmówił Teodorze Ś. prawa do emerytury, ponieważ ostatnim jej ubezpieczeniem przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie było ubezpieczenie z tytułu umowy zlecenia a nie z tytułu umowy o pracę, w okresie ostatnich 24 miesiącach podlegania ubezpieczeniu społecznemu nie pozostawała przez co najmniej 6 miesięcy w stosunku pracy i udowodniła okres ubezpieczenia w charakterze pracownika wynoszący łącznie 26 lat, 7 miesięcy i 26 dni zamiast wymaganych 30 lat.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 23 listopada 2007 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni emeryturę od dnia 15 września 2007 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia. Wnioskodawczyni otrzymywała zasiłek przedemerytalny od 1 listopada 1998 r. i w trakcie jego pobierania, w dniu 15 września 2007 r. ukończyła 55 lat. Ogólny okres składkowy i nieskładkowy wnioskodawczyni wynosi 30 lat, 6 miesięcy i 18 dni, w tym 26 lat, 7 miesięcy i 17 dni okresu składkowego i 3 lata, 11 miesięcy i 1 dzień okresu nieskładkowego. W okresie pobierania zasiłku przedemerytalnego wnioskodawczyni od 1 kwietnia 2006 r. do 31 maja 2007 r. oraz od 1 czerwca 2007 r. do 31 sierpnia 2007 r. wykonywała pracę na podstawie umów zlecenia. Złożenie wniosku o emeryturę i osiągnięcie wieku emerytalnego nastąpiło w okresie pobierania zasiłku przedemerytalnego, przy czym wiek emerytalny wnioskodawczyni osiągnęła po ustaniu zatrudnienia wykonywanego na podstawie umowy zlecenia.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wykonywanie przez wnioskodawczynię zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia w okresie pobierania zasiłku przedemerytalnego nie może stanowić samodzielnej podstawy do utraty przez nią statusu ubezpieczonego będącego pracownikiem, o jakim mowa w art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., zwanej dalej ustawą o emeryturach i rentach lub ustawą emerytalną). Okres wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia był bowiem krótki i nie wykraczał poza okres pobierania zasiłku przedemerytalnego.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2008 r., Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku, dzieląc ustalenia i ocenę prawną dokonane przez Sąd pierwszej instancji. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawczyni w okresie pobierania zasiłku przedemerytalnego zachowała status pracownika w rozumieniu art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach. Prawo do tego świadczenia było bowiem związane z podleganiem przez wnioskodawczynię pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu, a osiąganie przychodu z tytułu umowy zlecenia pozostawało bez wpływu na to prawo, mając jedynie znaczenie przy rocznym rozliczeniu zasiłku i mogąc spowodować jego zmniejszenie lub zawieszenie jego wypłaty. Powołując się na poglądy wyrażone w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04, z dnia 24 września 2004 r., II UK 471/03 i z

dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 363/04, Sąd drugiej instancji wskazał, że wnioskodawczyni spełniła wszystkie warunki wymagane przez art. 29 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, gdyż osiągnęła wymagany okres składkowy i nieskładkowy przed nabyciem prawa do zasiłku przedemerytalnego, zachowała status pracownika, gdyż ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę pobierała zasiłek przedemerytalny, a wiek emerytalny osiągnęła w okresie pobierania zasiłku. Odnośnie do przesłanki wymienionej w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, Sąd drugiej instancji zajął stanowisko, że przy ustalaniu ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub emerytalnemu i rentowym należy pominąć okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku (świadczenia) przedemerytalnego oraz brak pracy bezpośrednio w okresie 24 miesięcy przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę. W przypadku wnioskodawczyni okres ten należy więc liczyć wstecz od dnia przyznania zasiłku przedemerytalnego. Nawet uwzględniając okres podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia (16 miesięcy), to i tak okres ostatnich 24 miesięcy ubezpieczenia należałoby uzupełnić 8-miesięcznym okresem podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu pracownicemu przed przyznaniem zasiłku przedemerytalnego, co powoduje, że spełniony został warunek wymieniony w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach, poprzez przyjęcie, że „zawarcie przez wnioskodawczynię umowy zlecenia przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę nie powoduje utraty uprawnień do tej emerytury, chociaż zapis ustawy jednoznacznie określa, iż tego rodzaju emerytura przysługuje wyłącznie pracownikom, czyli osobom objętym obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, które w chwili przejścia na emeryturę muszą posiadać status pracownika”. Tymczasem wnioskodawczyni w dacie złożenia wniosku o emeryturę pobierała świadczenie przedemerytalne i była jednocześnie ubezpieczona z tytułu zawartych umów zlecenia, a zatem straciła status pracownika. Ponadto nie został spełniony warunek wynikający z art. 29 ust. 2 pkt 2 powołanej ustawy, gdyż wnioskodawczyni nie wykazała 6-miesięcznego okresu pozostawania w stosunku pracy w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu, a także składając wniosek o emeryturę, nie była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy. Ostatnim tytułem zatrudnienia wnioskodawczyni przed złożeniem

wniosku o emeryturę była umowa zlecenia, a zatem w dacie złożenia wniosku o emeryturę nie była ona pracownikiem w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie i zmianę wyroku Sądu drugiej instancji poprzez oddalenie odwołania wnioskodawczyni.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że art. 29 ustawy o emeryturach i rentach posługuje się pojęciem „ostatniego ubezpieczenia”, a nie „ostatniego okresu składkowego lub nieskładkowego jakim jest świadczenie przedemerytalne”. Ponadto, skoro wnioskodawczyni była zgłoszona do ubezpieczenia z tytułu umowy o pracę do dnia 31 października 1998 r., a następnie przez okres dłuższy niż półtora roku podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu umów zlecenia, to nie spełniła warunku z art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej. Wreszcie przytoczony przez Sąd drugiej instancji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04, zapadł w odmiennym stanie faktycznym, w którym objęcie z mocy prawa ubezpieczeniem rolniczym nastąpiło wyłącznie z tej przyczyny, że między rozwiązaniem stosunku pracy a nabyciem świadczenia przedemerytalnego nastąpiła 3-dniowa przerwa, w tym 2 dni wolne od pracy, a nie w związku z rzeczywistym i zamierzonym prowadzeniem działalności rolniczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach w brzmieniu nadanym z dniem 1 lipca 2004 r. ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264, zwanej dalej ustawą zmieniającą) w związku z art. 46 ust. 1 ustawy emerytalnej i przy spełnieniu dodatkowych wymagań określonych w ostatnio powołanym przepisie, kobieta urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., która nie osiągnęła wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1 tej ustawy, może przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. Przepis art. 29 ust. 2 ustawy określa kolejne warunki wymagane do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, po pierwsze - bycie pracownikiem ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę (pkt 1) oraz po drugie - pozostawanie w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy w okresie ostatnich 24 miesięcy podle-

gania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę ubezpieczony jest uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy (pkt 2). Spełnienia warunków określonych w ust. 2 nie wymaga się od ubezpieczonych, którzy przez cały wymagany okres, o którym mowa w ust. 1, podlegali ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy (art. 29 ust. 3).

Przed dniem 1 lipca 2004 r. przepis art. 29 ustawy emerytalnej stanowił, że z prawa do wcześniejszej emerytury mogli skorzystać ubezpieczeni, będący pracownikami, w przypadku kobiety - po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli miała ona co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. Taka redakcja omawianego przepisu budziła wątpliwości interpretacyjne określenia „ubezpieczeni będący pracownikami”, gdyż co prawda wcześniejsza emerytura przysługiwała niewątpliwie wyłącznie osobom objętym pracowniczym systemem ubezpieczenia, z drugiej natomiast - nie było oczywiste, w jakim okresie warunek posiadania statusu pracownika miał zostać spełniony. Te wątpliwości znalazły swoje odzwierciedlenie również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym z jednej strony zajmowano stanowisko, że z uprawnienia do emerytury na zasadach określonych w art. 29 ustawy o emeryturach i rentach może skorzystać osoba będąca pracownikiem w dacie, w której zostaje spełniony ostatni z wymienionych w tym przepisie warunków, w tym warunek osiągnięcia wymaganego wieku, a w konsekwencji nie ma podstaw do uznania za „ubezpieczonych będących pracownikami” byłych pracowników, którzy wprowadzie legitymują się wymaganym pracowniczym stażem ubezpieczeniowym, ale konieczny wiek osiągnęli już po utracie statusu pracownika w związku z ustaniem stosunku pracy bądź objęciem innym systemem ubezpieczenia społecznego (tak np. w wyrokach z dnia 7 grudnia 2001 r., II UKN 646/00, OSNP 2003 nr 18, poz. 445; z dnia 4 czerwca 2003 r., II UK 311/02, niepublikowanym; z dnia 12 lutego 2004 r., II UK 239/03, OSNP 2004 nr 20, poz. 356; z dnia 20 lutego 2006 r., I UK 167/05, Lex nr 272577; z dnia 27 marca 2007 r., II UK 167/06, niepublikowanym), z drugiej natomiast - że prawo do emerytury na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej może nabyć także ubezpieczony, który w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego nie pozostawał w ubezpieczeniu pracowniczym, a stosunek pracy nawiązał po osiągnięciu wymaganego wieku (por. między innymi wyroki z dnia 13 stycznia 2006 r., I UK 145/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 367 i z dnia 16 maja 2006 r., I UK 284/05, OSNP 2007 nr 9-10,

poz. 144), osiągnięcie wymaganego wieku emerytalnego w czasie pobierania świadczenia przedemerytalnego lub renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z podleganiem pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu nie powoduje utraty przez osobę pobierającą te świadczenia statusu „ubezpieczonego będącego pracownikiem” (tak w wyrokach z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04, OSNP 2005 nr 6, poz. 86 oraz z dnia 24 września 2004 r., II UK 471/03, OSNP 2005 nr 6, poz. 88), oraz że warunki do emerytury na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej spełnia ubezpieczony, dla którego ostatnim ubezpieczeniem przed spełnieniem warunku wieku było ubezpieczenie z tytułu pobierania zasiłku dla bezrobotnych bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy i niepodleganie po dacie ustania prawa do tego świadczenia innemu ubezpieczeniu społecznemu (por. wyrok z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 363/04, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 194).

Wskazane wyżej kierunki wykładni znalazły odzwierciedlenie w nowym brzmieniu art. 29 ustawy o emeryturach i rentach, przy uwzględnieniu naczelnego sensu tego przepisu, którym jest z jednej strony uprzywilejowanie wyłącznie pracowników, a więc osób podlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tytułu pozostawania w stosunku pracy, a z drugiej strony, ograniczenie kręgu uprawnionych podmiotów poprzez zastosowanie nienaruszającego zasad równości i sprawiedliwości społecznej „kryterium ubezpieczenia pracowniczego, w powiązaniu z okresem ubezpieczenia poprzedzającym złożenie wniosku o emeryturę”, co stanowi realizację zasady powszechności systemu emerytalnego i związanego z nią stopniowego ograniczania dotychczasowych nierównych uprawnień (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 września 2000 r., K 1/00, OTK 2000 nr 6, poz. 85). Ograniczenie kręgu uprawnionych podmiotów ma istotne uzasadnienie, gdy weźmie się pod uwagę, że przewidziane w art. 46 ust. 1 ustawy rozciągnięcie uprawnień do wcześniejszych emerytur na osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1949 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., początkowo pod warunkiem spełnienia przez nie wszystkich ustawowych wymogów do 31 grudnia 2006 r., było systematycznie przedłużane (aktualnie do 31 grudnia 2008 r.). Ścisłe powiązanie prawa do wcześniejszej emerytury z podleganiem pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu wynika wprost z art. 29 ust. 3 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym spełnienia dodatkowych warunków określonych w ust. 2 tego artykułu nie wymaga się od osoby, która przez cały okres wymagany do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury podlegała systemowi ubezpieczenia pracowniczego. Zatem osoby nielegitymujące się wymaganym okresem

ubezpieczenia z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy muszą spełnić dodatkowe kryteria określone w ust. 2 art. 29, a więc po pierwsze - posiadania statusu pracownika ostatnio przed złożeniem wniosku o emeryturę (pkt 1) oraz po drugie - posiadania 6-miesięcznego stażu pracowniczego w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniom społecznym, spełnienie którego to warunku nie jest wymagane tylko w przypadku osoby posiadającej w dacie złożenia wniosku o emeryturę uprawnienia do renty z tytułu niezdolności do pracy (pkt 2). Celem unormowania zawartego w art. 29 ust. 2 pkt 2 *in fine* ustawy jest w oczywisty sposób niepozbawianie statusu pracownika osoby, która - z uwagi na niezdolność do pracy wynikającą z ubezpieczenia z tytułu pozostawania w stosunku pracy - nie jest w stanie osiągnąć wymaganego tym przepisem stażu pracowniczego w określonym przedziale czasowym.

Okresem ostatnich 24 miesięcy, o którym stanowi art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach, jest poprzedzający dzień złożenia wniosku o emeryturę zarówno okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r., w tym pracowniczemu systemowi ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), jak i okres podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z mocy art. 6 i 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., zwanej dalej ustawą systemową). Okresem podlegania tym ubezpieczeniom nie są natomiast okresy pobierania po rozwiązaniu stosunku pracy zasiłku przedemerytalnego i świadczenia przedemerytalnego, stanowiące jedynie okresy nieskładkowe w myśl art. 37m ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.) oraz art. 7 pkt 11 ustawy o emeryturach i rentach. Należy również zwrócić uwagę, że w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej chodzi o okres ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu, a nie o okres ostatnich 24 miesięcy przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę. Skoro więc wnioskodawczyni ostatnio przed złożeniem wniosku o świadczenie przez 17 miesięcy podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pracy wykonywanej na podstawie umów zlecenia (od 1 kwietnia 2006 r. do 31 maja 2007 r. oraz od 1 czerwca 2007 r. do 31 sierpnia 2007 r.), to okres 24 miesięcy, o którym stanowi art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, podlegał uzupełnieniu 7-miesięcznym okre-

sem wcześniejszego podlegania przez nią ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy przed dniem 1 listopada 1998 r. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że okres ten wynosił nie mniej niż 8 miesięcy. Tym samym wnioskodawczyni spełniła warunek określony w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy, a zarzut naruszenia tego przepisu uznać należy za bezzasadny jako pozostający w oderwaniu od poczynionych w sprawie i niezakwestionowanych przez skarżącego ustaleń faktycznych.

Uzasadniony jest natomiast zarzut naruszenia art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach. Co prawda, skarżący nie wskazuje wprost tej jednostki redakcyjnej powołanego artykułu, jednakże w uzasadnieniu kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego jednoznacznie odnosi się do ustanowionego w art. 29 ustawy warunku „posiadania przez ubezpieczonego statusu pracownika w chwili przejścia na emeryturę”. Stanowisko to jest błędne tylko o tyle, że wskazany przepis nie wymaga od ubezpieczonego bycia pracownikiem w dacie złożenia wniosku o świadczenie emerytalne. Stawia on jednakże wymaganie bycia pracownikiem „ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę”, którego to warunku nie zawierał art. 29 ustawy emerytalnej w brzmieniu przed 1 lipca 2004 r. Z tego już tylko względu błędne jest oparcie się przez Sąd drugiej instancji na poglądach wynikających z powołanych w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2004 r., III UK 77/04, z dnia 24 września 2004 r., II UK 471/03 oraz z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 363/04 i odnoszących się do wykładni zawartego w art. 29 ustawy emerytalnej w brzmieniu przed jego zmianą określenia „ubezpieczeni będący pracownikami”. Tymczasem obecnie, skonstruowany w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy warunek nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, w powiązaniu z wymaganiem określonym w ust. 2 pkt 2 omawianego artykułu, rozwiewa wątpliwości co do momentu, w którym wymagane jest spełnienie zarówno warunku stażu jak i warunku wieku. Istotne jest bowiem tylko to, aby w ostatnich 24 miesiącach podlegania ubezpieczeniom społecznym przed złożeniem wniosku o emeryturę ubezpieczony legitymował się co najmniej 6-ciomiesięcznym okresem pozostawania w stosunku pracy i aby ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, był pracownikiem. Przepisy te stawiają więc wymóg zachowania ścisłego związku pomiędzy ubezpieczeniem pracowniczym a prawem do świadczenia emerytalnego przewidzianego wyłącznie dla tej kategorii ubezpieczonych, a w konsekwencji wymagają, aby ostatnim tytułem

podlegania ubezpieczeniom społecznym przed złożeniem wniosku o emeryturę było pozostawanie w stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach i rentach, niejednokrotnie posługująca się pojęciami ubezpieczonego i pracownika, w art. 4 pkt 13 zawiera definicję ubezpieczonego, którym jest osoba podlegająca ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, określonym w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, a także osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników. Ustawa nie zawiera definicji terminu „pracownik”, jednak niewątpliwie w myśl art. 4 pkt 13 jest to osoba podlegająca ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej. Ustawa systemowa zawiera w art. 8 definicję pracownika, stanowiąc, że uważa się za niego osobę pozostającą w stosunku pracy (ust. 1), chyba że spełnia ona kryteria określone dla osób współpracujących (ust. 2) oraz osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (ust. 2a). Nieodłącznym warunkiem bycia pracownikiem w rozumieniu zarówno ustawy systemowej jak i emerytalnej jest zatem pozostawanie w stosunku pracy i podleganie z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Zawarta w art. 8 ust. 1 ustawy systemowej definicja pracownika jest przy tym zgodna z definicją określoną w art. 2 k.p., zgodnie z którym pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Zupełnie odrębnym tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym jest wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia, co wynika wprost z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, który odczytywany w związku z art. 4 pkt 13 ustawy emerytalnej wyznacza status tej kategorii ubezpieczonych i prowadzi do wniosku, że zleceniobiorca niepozostający jednocześnie w stosunku pracy nie posiada statusu pracownika, choćby w czasie wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia pobierał świadczenie przedemerytalne, nie stanowiące jednakże tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Nie budzi przy tym wątpliwości, że świadczenie przedemerytalne nie przysługuje pracownikom, ale byłym pracownikom, a tym samym osoba je pobierająca pracownikiem nie jest. Wykładnię językową i systemową art. 29 ustawy emerytalnej potwierdza również wy-

kładnia funkcjonalna. Z uzasadnienia projektu ustawy zmieniającej wynika bowiem, że powołany przepis w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2004 r. niewątpliwie miał zastosowanie „do osób, dla których ostatnim tytułem ubezpieczenia społecznego była umowa o pracę”, lecz budził on wątpliwości „jak długo przed zgłoszeniem wniosku o wcześniejszą emeryturę należy być pracownikiem”. Intencją ustawodawcy było więc wyeliminowanie tej wątpliwości poprzez zmianę przepisu, co oznacza, że prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 29 ustawy przysługuje wyłącznie ubezpieczonemu ostatnio z tytułu pozostawania w stosunku pracy, nie przysługuje zaś ubezpieczonemu ostatnio z innych tytułów, w tym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia (por. także uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2006 r., III UZP 3/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 84). W rezultacie warunek określony w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach spełnia ten ubezpieczony, którego ostatnim tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę było pozostawanie w stosunku pracy, niezależnie od tego czy i na jak długo przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie tytuł ubezpieczenia pracowniczego ustał.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====